

Μείωση του αριθμού των νοσηλευόμενων ασθενών με υπαραχνοειδή αιμορραγία κατά τη διάρκεια του πρώτου κύματος της πανδημίας COVID-19

Στο περιοδικό Stroke and Vascular Neurology (με συντελεστή απήχησης 4.8) δημοσιεύτηκε πρόσφατα μία διεθνής, πολυκεντρική μελέτη που ερεύνησε την επίπτωση της πανδημίας COVID-19 στην οξεία αντιμετώπιση της υπαραχνοειδούς αιμορραγίας. Στην εκπόνηση της εργασίας αυτής συμμετείχε ως συ-συγγραφέας ο **Γεώργιος Τσιβγούλης, Καθηγητής Νευρολογίας του ΕΚΠΑ**. Τη δημοσίευση αυτή σχολιάζουν ο **Καθηγητής Γεώργιος Τσιβγούλης και η Νευρολόγος Λίνα Παλαιοδήμου**.

Αρκετά δεδομένα έως τώρα υπερτονίζουν την αρνητική επίπτωση της πανδημίας COVID-19 στον αριθμό εισαγωγών, αλλά και τη διαχείριση των ασθενών με αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο (ΑΕΕ). Η συγκεκριμένη μελέτη είχε ως στόχο να ερευνήσει τυχόν αντίστοιχες επιπτώσεις στους ασθενείς που εμφανίζουν ένα πιο σπάνιο τύπο ΑΕΕ, την υπαραχνοειδή αιμορραγία. Για το λόγο αυτό, συγκεντρώθηκαν δεδομένα ασθενών με υπαραχνοειδή αιμορραγία από 140 εξειδικευμένα κέντρα, 37 χωρών, προερχόμενων και από τις 6 ηπείρους (Ευρώπη, Βόρεια και Νότια Αμερική, Αφρική, Ασία, Ωκεανία). Καταγράφηκαν ο αριθμός εισαγωγών όλων των ασθενών με υπαραχνοειδή αιμορραγία, ο αριθμός των ασθενών με ανευρυσματικής αιτιολογίας υπαραχνοειδή αιμορραγία, καθώς και οι περιπτώσεις οξείας αντιμετώπισής τους με εμβολισμό και τοποθέτηση coils κατά τη διάρκεια του πρώτου κύματος της πανδημίας COVID-19 (Μάρτιος – Μάιος 2020). Τα δεδομένα αυτά συγκρίθηκαν με την αντίστοιχη περίοδο ακριβώς πριν από την πανδημία (Δεκέμβριος 2019 έως Φεβρουάριος 2020), όπως επίσης και με την ίδια περίοδο κατά το προηγούμενο έτος (Μάρτιος – Μάιος 2019).

Παρατηρήθηκε σημαντική μείωση της τάξης του 22.5% των εισαγωγών ασθενών με υπαραχνοειδή αιμορραγία κατά τη διάρκεια της πανδημίας σε σύγκριση με την περίοδο ακριβώς πριν την έναρξη της πανδημίας. Παρομοίως, μειώθηκαν σημαντικά και οι εισαγωγές ασθενών με ανευρυσματικής αιτιολογίας υπαραχνοειδή αιμορραγία (μείωση κατά 24.9%), όπως επίσης και οι επεμβάσεις εμβολισμού στους ασθενείς αυτούς (μείωση κατά 11.5%). Μάλιστα, η επίπτωση φάνηκε να είναι μεγαλύτερη στον αριθμό εισαγωγών των ασθενών με υπαραχνοειδή αιμορραγία αλλά και στον αριθμό των επεμβάσεων, όσο περισσότερες ήταν οι εισαγωγές ασθενών με COVID-19.

Αντίστοιχη μείωση σημειώθηκε όταν τα δεδομένα του αριθμού των ασθενών με υπαραχνοειδή αιμορραγία κατά τη διάρκεια της πανδημίας συγκρίθηκαν με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους (μείωση κατά 17.3%), εξαλείφοντας έτσι πιθανές εποχικές διαφοροποιήσεις. Ωστόσο, δεν παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική μείωση στον αριθμό των επεμβάσεων των ραγέντων ανευρυσμάτων.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το εύρημα ότι στα κέντρα με γενικά χαμηλότερο ποσοστό επεμβάσεων παρατηρήθηκε σχετική αύξηση των επεμβάσεων εμβολισμού με τοποθέτηση coils σε ραγέντα ανευρύσματα, πιθανότατα λόγω της προτίμησης της ενδοαγγειακής προσέγγισης ως λιγότερο παρεμβατικής σε σύγκριση με την ανοικτή νευροχειρουργική προσέγγιση, με στόχο να μειωθούν οι μετεγχειρητικές επιπλοκές και η παραμονή στο νοσοκομείο κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19.

Συμπερασματικά, η πανδημία COVID-19 φαίνεται να επηρεάζει αρνητικά την αντιμετώπιση ασθενών με υπαραχνοειδή αιμορραγία, όπως άλλωστε συμβαίνει και με άλλες επείγουσες καταστάσεις, όπως το Ισχαιμικό ΑΕΕ και το οξύ έμφραγμα μυοκαρδίου.